

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Kielce 10.04.2017 r.

PSZ.II.431.15.2017

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	14. 04. 2017
L.dz. .... zał.	
Podpis	

Pani
Katarzyna Ambryszewska
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Henryka Sienkiewicza 17
27-500 Opatów

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli problemowej, która przeprowadzona została w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie w dniach **16-17 marca 2017r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. **Pani Alicja Saran**- Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 171/2017 z dnia 03.03.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.

2. Pani Katarzyna Arendarska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 172/2017 z dnia 06.03.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

- 1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.**
- 2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.**
- 3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.**
- 4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.**
- 5. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.**
- 6. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.**
- 7. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.**
- 8. Przyznawanie i wypłacanie dodatku wychowawczego (500 plus), o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 9. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.**

10. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się.

11. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie jest jednostką organizacyjną Powiatu Opatowskiego i funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. Uchwałą Nr XIX.19.2012 Rady Powiatu w Opatowie z dnia 10 maja 2012 r. nadano Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. Uchwałą Nr XVII.4.2016 z dnia 14 stycznia 2016 r. (zał nr 2) oraz Uchwałą Nr XIX.17.2016 z dnia 31 marca 2016 r., wprowadzono Statucie zmiany. W rozdziale II Cele i zadania §5 ust 1 pkt. 3. Jako zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wymieniono zadania z art. 76 ust. 4 pkt. od 1 do 17 dotyczące zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz art. 180 pkt. 1-5, 9-12 oraz 14 i 15 dotyczące zadań własnych powiatów. Brak zadań wymienionych w art. 180 pkt. 6 - *organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego*, pkt. 7 - *organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: a) grup wsparcia, b) specjalistycznego poradnictwa*, oraz pkt. 13 - *finansowanie: a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach*

zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Szczegółową organizację i zasady funkcjonowania Centrum określa Regulamin Organizacyjny PCPR w Opatowie, nadany Uchwałą Nr 102.9.2014 Zarządu Powiatu w Opatowie z dnia 28 lutego 2014 r. Regulamin aktualizowano Uchwałami Nr 122.59.2014 z dnia 23 października 2014 r., Nr 43.4.2016 z dnia 13 stycznia 2016 r. oraz Nr 48.26.2016 z dnia 31 marca 2016 r. (**zał. nr 3**), wprowadzając zmiany dotyczące zadań własnych powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Wymienione zadania są zgodne z art. 180 pkt. 1-6, 10-13 ust. a i b, 14-15 oraz art. 76 pkt. 1-17 - zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Brak natomiast zadań o których mowa w art. 180 pkt. 7 - „organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: a) grup wsparcia, b) specjalistycznego poradnictwa” oraz pkt. 13 ust. c - „finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego”.

PCPR jest jednocześnie Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej, w związku z czym w strukturze organizacyjnej PCPR został wyodrębniony zespół ds. pieczy zastępczej, co jest zgodne z art. 76 pkt. 2 ustawy. W skład zespołu wchodzi pracownik socjalny, specjalista pracy socjalnej oraz dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierownik PCPR upoważnieniem starosty opatowskiego znak: S.077.25.2016 z dnia 1 kwietnia 2016 r. uzyskał uprawnienia do:

- *wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej, należących do właściwości powiatu,*
- *prowadzenia rejestru danych osobowych o osobach, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,*

- *Zawierania i rozwiązywania umów: o utworzenie rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka, pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej,*
- *Wydawanie decyzji w sprawach indywidualnych dotyczących świadczeń, dodatków, środków finansowych, opłat oraz innych kwot, o których mowa w art. 80 ust. 1 i 1a, art. 81, art. 83 ust. 1, 2 i 4, art. 84, art. 92 ust. 1, art. 140 ust. 1 pkt. 1 i art. 193 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. (zał. nr 4).*

Ad. 1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W powiecie opatowskim funkcjonują 53 rodziny zastępcze (31 spokrewnionych, 21 niezawodowych oraz jedna rodzina zawodowa). W rodzinach łącznie przebywa 73 dzieci, w tym 40 w rodzinach spokrewnionych, 28 w rodzinach niezawodowych oraz 5 w rodzinie zawodowej. Wszystkie dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie orzeczenia sądu, co jest zgodne z art. 35 w/w ustawy. W okresie objętym kontrolą żadna rodzina zastępcza nie została rozwiązana oraz żadna nie pełniła jednocześnie funkcji rodziny zawodowej i spokrewnionej.

Powiat opatowski w kontrolowanym okresie zawarł jedną umowę z rodziną zastępczą zawodową w dniu 27.10.2016 r. Zgodnie z art. 54 pkt. 1 „Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej”. Jak wynika z analizy dokumentacji, wymagania formalne dotyczące kandydatów zostały spełnione. W aktach rodziny zastępczej zawodowej znajdują się: umowa pomiędzy Powiatem Opatowskim a rodzicami zastępczymi (zał. nr 5), zaświadczenie kwalifikacyjne dot. ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (zał. nr 6) oraz zaświadczenie kwalifikacyjne dot. ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej z dnia 01.12.2010 r. (zał. nr 7), opinia koordynatora dotycząca kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wniosek o przeprowadzenie kwalifikacji na zawodową rodzinę zastępczą z dnia 11 lipca 2016 r., kwestionariusz wywiadu środowiskowego, oświadczenie dot. miesięcznych wydatków oraz faktury potwierdzające poniesione wydatki, zaświadczenie o gruncie własnościowym, oświadczenie o stanie majątkowym, zgoda na umieszczenie w rodzinie dzieci w liczbie od 2 do 5 oraz badanie pedagogiczne dotyczące

kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (zał. nr 8). Jak wynika z dokumentu, badanie pedagogiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, odbyło się w oparciu o posiadaną dokumentację, co w opinii kontrolujących nie jest wystarczającym materiałem do uzyskania wiarygodnych wyników.

Podczas kontroli przeanalizowano akta 4 wychowanków znajdujących się w rodzinach zastępczych. W dokumentacji dzieci znajdowały się: plany pomocy dziecku (zał. nr 9), arkusze oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, karta informacyjna leczenia szpitalnego, sprawozdanie z funkcjonowania rodziny zastępczej (zał. nr 10), postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej, wniosek o przyznanie świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz decyzja przyznająca świadczenie, zawiadomienie o objęciu opieką koordynatora, karta dziecka, kwestionariusz wywiadu środowiskowego, a także protokół przekazania dziecka do pieczy zastępczej, wniosek o jednorazową pomoc na niezbędne wydatki związane z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej oraz decyzja dot. przyznania świadczenia, oświadczenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zaświadczenia kwalifikacyjne dot. ukończenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, badanie pedagogiczne dot. kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wniosek o objęcie opieką koordynatora (zał. nr 11), opinia psychologiczna o posiadaniu predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (zał. nr 12).

W sprawozdaniach dotyczących funkcjonowania rodziny zastępczej brakowało wskazania okresu, za jaki zostało ono sporządzone. Cele zawarte w planie pomocy dziecku są zbyt ogólne i dotyczą obecnej sytuacji, nie wskazują kierunku pracy z dzieckiem bądź rodziną. Ponadto brak w planach informacji, kto będzie realizował określone cele.

Ad.2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.

W okresie objętym kontrolą, w trakcie procesu usamodzielnienia było: 3 wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej i 12 z rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach usamodzielnienia: 14 wychowanków otrzymało pomoc pieniężną na kontynuowanie

nauki; 1 wychowanek pomoc pieniężną na usamodzielnienie i 1 pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej (**zał. nr 1 część II pkt. II**).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 5 wychowanków. W aktach znajdowały się następujące dokumenty: plany usamodzielnienia; weryfikacje planów; oświadczenia, m.in. dotyczące wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia/zgody opiekuna na pełnienie tej funkcji; wnioski o przyznanie pomocy z tytułu usamodzielnienia (na kontynuację nauki, pomoc rzeczową i finansową); wywiady środowiskowe, zaświadczenia potwierdzające kontynuację nauki, decyzje przyznające konkretny rodzaj pomocy, notatki służbowe i inne pisma oraz dokumenty dotyczące procesu usamodzielnienia. Weryfikacje programu usamodzielnienia dokonywane były z powodu: zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany daty usamodzielnienia, zmian związanych z edukacją (np. zmiana szkoły).

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki dotyczące odmowy lub zawieszenia pomocy na usamodzielnienie. Było natomiast 5 przypadków zmiany decyzji o przyznaniu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, dotyczące oznaczenia daty końcowej, do której przysługuje wypłata pomocy na kontynuowanie nauki. Zmiany decyzji spowodowane były skreśleniem wychowanka z listy uczniów (4 osoby) oraz z uwagi na brak utworzonego kierunku nauczania wybranego przez wychowankę i rezygnacji z dalszej nauki (1 osoba).

Wsparcie osób usamodzielnianych to nie tylko przyznanie pomocy finansowej, o której mowa wyżej, ale również pomoc i wsparcie w zależności od zgłaszanych przez wychowanków potrzeb. W razie konieczności PCPR pomaga w dostępie do różnych specjalistów. Wychowankowie na bieżąco informowani są o prawach i uprawnieniach. Ponadto od 1.10.2016 r. PCPR realizuje projekt „W trosce o rodzinę” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w którym osoby usamodzielniane mają możliwość skorzystać z porad specjalistów takich jak: doradca zawodowy, prawnik, psycholog oraz wziąć udział w szkoleniach w zakresie kompetencji cyfrowych. Młodzi ludzie mogą także skorzystać z mieszkań wspomaganych, które mają na celu rozwijanie kontaktów społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego, rozwijanie samodzielności. W projekcie bierze udział 6 osób usamodzielnianych kontynuujących naukę oraz 24 pełnoletnich wychowanków pozostających w rodzinie zastępczej.

Ad. 3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Jak wynika z informacji uzyskanych podczas kontroli na terenie Powiatu Opatowskiego

nie funkcjonują rodziny pomocowe i rodzinne domy dziecka.

PCPR w Opatowie prowadzi kampanie propagujące rodzicielstwo zastępcze na terenie powiatu poprzez udział w kampanii Wojewody Świętokrzyskiego „Potrzebuję rodziców od zaraz”, w co angażuje również urzędy gminy i ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, a także poprzez umieszczanie informacji na tablicach ogłoszeń, w lokalnej prasie, radiu i na stronach internetowych. Ponadto w kwestii rodzin zastępczych już istniejących jak również możliwości powstawania nowych, PCPR współpracuje z Sądem Rejonowym w Opatowie oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka.

Ponadto jak wynika z informacji zawartych w **załączniku nr 1 cz. II pkt. III**, w ramach projektu „W Trosce o Rodzinę” rodziny zastępcze z terenu powiatu opatowskiego objęte są wsparciem psychologicznym, pomocą prawną doradcy zawodowego, pomocą informatyczną, a także organizowane są cykliczne szkolenia, prelekcje oraz spotkania integracyjne rodzin zastępczych z pracownikami PCPR oraz z instytucji działających na rzecz dziecka. Również w ramach projektu trzech pracowników PCPR rozpoczęło szkolenie z programu PRIDE.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednym z zadań własnych powiatu jest prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, iż na terenie powiatu opatowskiego nie działają placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym. Funkcjonuje natomiast 5 placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym: 4 typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi i 1 specjalistyczno – terapeutyczna, które zapewniają 84 miejsca.

Zgodnie z informacją zawartą w **zał. nr 1 cz. II pkt. IV** wynika, że w/w placówkach aktualnie przebywa 76 dzieci, z czego tylko 24 pochodzi z powiatu opatowskiego, natomiast pozostałych 52 wychowanków zostało umieszczonych z terenu całej Polski, np.: Zwoleń, Łódź, Grodzisk, Elbląg, Wałbrzych, Zielona Góra. Zgodnie z art. 112 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2015, poz.2082 z dn. 09.12.2015 r.) *w miarę możliwości sąd umieszcza dziecko w pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka.* Następnym umieszczenia w placówkach dzieci z terenu innych województw jest utrudniona, ze względu na odległość, praca z rodziną i gminą z terenu, z którego pochodzi dziecko. Kierując dzieci do placówek należy również wziąć pod uwagę, zapisy art. 113 § 1 i § 2 w/w kodeksu, które mówią, że *niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo*

i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktu oraz kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewania się (...). Umieszczanie dzieci z odległych miejscowości uniemożliwia osobiste kontakty dzieci z rodzicami, co powoduje zacieranie się więzi i w efekcie całkowity ich brak. Należy zatem rozważnie i zgodnie z w/w ustawą kierować dzieci do placówek funkcjonujących na terenie powiatu opatowskiego.

W trakcie analizy informacji zawartej w/w załączniku zwrócono również uwagę na przekroczenie liczby dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Tarłowie, która przeznaczona jest na 14 miejsc, a przebywa w niej 17 dzieci. W związku z powyższym kierownik PCPR w Opatowie złożył pisemne wyjaśnienie, które stanowi **zał. nr 13** do niniejszego wystąpienia. Poinformowano również kierownika Centrum, aby w przyszłości informować Wojewodę o sytuacjach dot. przyjęcia dzieci do placówek ponad limit, podając przyczynę umieszczenia.

Ad. 5. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Jak wynika z informacji zawartych w **załączniku nr 1 cz. II pkt. V**, w okresie objętym kontrolą, w przypadku dwójki dzieci przyjętych do pieczy, stan zdrowia w trakcie przekazania wskazywał na konieczność interwencji lekarskiej, w związku z czym PCPR zapewniło niezbędne badania lekarskie w ramach NFZ, natomiast w pozostałych przypadkach stan zdrowia dzieci w dniu umieszczania w pieczy zastępczej był określany jako dobry i nie było żadnych symptomów ani oznak świadczących o nagłej potrzebie interwencji medycznej.

Ad. 6. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.

Zgodnie z art. 180 pkt. 13 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.

Z informacji zawartej w **zał. nr 1 cz. II pkt. VI** wynika, że powiat opatowski finansuje świadczenia w przypadku 69 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 23

dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu. Ponadto powiat ponosi odpłatność za 17 dzieci przebywających w pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie innych powiatów. Miesięczny koszt świadczeń/wydatków ponoszonych przez powiat na dziecko umieszczone w pieczy zastępczej przedstawia tabela w **zał. nr 1 cz. II pkt. VI - 1 i 2**.

Ad. 7. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W kontrolowanym okresie do biura informacji gospodarczej nie zostały przekazane informacje o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy, gdyż takie zaległości nie wystąpiły (**zał. nr 1 cz. II pkt. VII**).

Ad. 8. Dodatek wychowawczy (500 plus), o którym mowa w art. 80 ust. 1a i art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu opatowskiego dodatek wychowawczy wypłacany jest zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na 49 dzieci przebywające w rodzinach zastępczych (**zał. nr 1 cz. IV**).

W trakcie kontroli przeanalizowano 11 wniosków złożonych przez rodziny zastępcze o przyznanie dodatku wychowawczego na dziecko. Wniosek zawiera: dane rodziny zastępczej, w której jest umieszczone dziecko (imię i nazwisko, PESEL, adres), dane dziecka (imię i nazwisko, datę urodzenia, PESEL, adres), datę ukończenia przez dziecko 18 roku życia, oświadczenie rodziny zastępczej zgodnie z art. 87 w/w ustawy, nr rachunku bankowego oraz pouczenie. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie i wydano stosowne decyzje.

Ad. 9. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Z informacji uzyskanej w trakcie kontroli od kierownika PCPR w Opatowie oraz informacji pisemnej zwartej w **zał. nr 1 cz. III pkt. 1 i 2** wynika, że na terenie powiatu opatowskiego nie funkcjonują w/w jednostki poza ośrodkami szkolno – wychowawczymi, w których w kontrolowanym okresie nie prowadzono usamodzielnień wychowanków.

Ad. 10. Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się.

Zgodnie z **zał. nr 1 cz. III pkt. 3** powiat opatowski nie udzielał pomocy w integracji ze środowiskiem osobom opuszczającym w/w jednostki z uwagi na brak tego rodzaju jednostek poza ośrodkami szkolno – wychowawczymi, a tym samym brak osób wymagających w/w wsparcia.

Ad.11. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W myśl art. 38 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Uchwałą Nr 122.59.2014 Zarządu Powiatu w Opatowie z dnia 23 października 2014 r. w Regulaminie PCPR w Opatowie wprowadzono zmiany dotyczące sprawowania przez Zarząd Powiatu kontroli nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo – wychowawczymi (**zał. nr 14**). Ponadto kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie posiada upoważnienie m.in.: „do nadzoru nad prawidłowym wykonywaniem zadań należących do właściwości starosty, wskazanych w regulaminie organizacyjnym i statucie PCPR” (**zał. nr 4**).

W trakcie kontroli przedstawiono osobom kontrolującym *Plan kontroli na 2017 r. w zaplanowanych przez PCPR Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu opatowskiego* (**zał. nr 15**). Z analizy planu wynika, że kontrole w placówkach zostały zaplanowane w II, III i IV kwartale b.r. Z informacji uzyskanych od kierownika PCPR w Opatowie wynika, iż w 2016 r. nie był sporządzony plan kontroli z uwagi na fakt, iż placówka opiekuńczo – wychowawcza w Nieskurzowie Nowym kontrolowana była w 2015 r., natomiast trzy pozostałe placówki w Tarłowie i Opatowie przy ul. Szpitalnej i ul. Sempołowskiej były nowopowstałymi jednostki, w których prowadzone były kontrole doraźne i wizytacje.

Zgodnie z dokumentacją dot. kontroli w/w jednostkach oraz **zał. nr 1 cz. V** w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przeprowadzono 15 kontroli doraźnych i wizytacji. Z analizy dokumentacji kontrolnej wynika, że pracownicy PCPR w trakcie wizytacji sprawdzali warunki socjalno – bytowe w placówkach, wyposażenie wychowanków w odzież i obuwie. Ponadto przeprowadzane były kontrole doraźne w związku z interwencjami dot. nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki. W/w czynności dokumentowane były w formie notatek służbowych (**zał. nr 16**), które nie zawsze podpisane są czytelnie przez osoby uczestniczące w kontroli. Ponadto dokumenty z kontroli/wizytacji nie były zatwierdzone przez kierownika PCPR.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie sprawuje również nadzór nad rodzinną pieczęą zastępczą. W okresie kontrolnym przeprowadzono 3 kontrole doraźne w rodzinach zastępczych.

PCPR w Opatowie w ramach sprawowanego nadzoru nad jednostkami pieczy zastępczej organizuje spotkania kadry kierowniczej placówek funkcjonujących na terenie powiatu. W kontrolowanym okresie odbyły się 3 spotkania, które dotyczyły m.in.: omówienia bieżącej działalności placówek, spraw związanych z adopcją wychowanków i koniecznością zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego oraz szkolenia pracowników odnośnie metod pracy z wychowankami, a także uzupełniania na bieżąco dokumentacji wychowanków.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z Kierownikiem PCPR Opatowie, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, Statutu i Regulaminu Organizacyjnego PCPR, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika na potrzeby kontroli, dokumentacji usamodzielnianych wychowanków oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli.

- **PCPR w Opatowie jest jednostką organizacyjną Powiatu Opatowskiego i funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. W Regulaminie Organizacyjnym PCPR oraz Statucie brak zapisu odnośnie wszystkich zadań powiatu wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co należy uzupełnić.**

- **Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych** – w powiecie opatowskim funkcjonują 53 rodziny zastępcze, w których łącznie przebywa 73 dzieci, w tym 40 w rodzinach spokrewnionych, 28 w rodzinach niezawodowych oraz 5 w rodzinie zawodowej. Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami dotyczącymi braków formalnych w dokumentacji.
- **Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne** – zadanie realizowane prawidłowo. Osoby usamodzielniane oprócz wsparcia finansowego, uczestniczą w projekcie, w ramach którego otrzymują pomoc i wsparcie specjalistów, a także możliwości udziału w szkoleniach podnoszących ich kompetencje zawodowe.
- **Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.** W Powiecie Opatowskim nie funkcjonują rodziny pomocowe i rodzinne domy dziecka. PCPR w Opatowie prowadzi kampanie propagujące rodzicielstwo zastępcze na terenie, rodziny zastępcze z terenu powiatu opatowskiego objęte są wsparciem psychologicznym, pomocą prawną doradcy zawodowego, pomocą informatyczną – zadanie realizowane prawidłowo.
- **Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym** – zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami, dotyczącymi umieszczania w placówkach dzieci ponad stan oraz przyjmowania dużej liczby dzieci z terenu innych powiatów i województw, co uniemożliwia utrzymywanie kontaktów dzieci z rodzicami oraz ogranicza współpracę placówki z rodzicami pod kątem ewentualnego powrotu dzieci do środowiska rodzinnego.
- **Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych** – zadanie realizowane prawidłowo, zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- **Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** – zadanie w kontrolowanym okresie nierealizowane z uwagi na brak zaległości za okres dłuższy niż 12 miesięcy z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8.
- **Dodatek wychowawczy (500 plus), o którym mowa w art. 80 ust. 1a i art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** – zadanie realizowane poprawnie. Wszystkie podmioty uprawnione do dodatku wychowawczego otrzymały stosowne decyzje przyznające świadczenie.
- **Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze** – w kontrolowanym okresie zadanie nie było realizowane z uwagi na brak osób usamodzielniających się z tego rodzaju jednostek.
- **Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się** - w kontrolowanym okresie zadanie nie było realizowane z uwagi na brak osób usamodzielniających się z tego rodzaju jednostek.
- **Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)** – zadanie realizowane poprawnie z uchybieniami dotyczącymi formalnych braków w dokumentacji.

Zalecenia:

1. **Uzupełnić Regulaminu Organizacyjny PCPR o brakujące zadania, wynikające z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
2. **Ograniczyć liczbę dzieci przyjmowanych spoza Powiatu Opatowskiego do placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu.**
3. **Przestrzegać limitu dzieci umieszczanych w POW zgodnie z wydanym zezwoleniem Wojewody.**
4. **W planie pomocy dziecku formułować cele tak, aby wyznaczały kierunek pracy z dzieckiem, a także określały osoby odpowiedzialne za realizację wskazanego celu.**
5. **Poszerzyć zakres badania pedagogicznego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej nie ograniczać go do analizy dokumentacji.**
6. **Kierownik Centrum powinien zatwierdzać dokumentację z kontroli prowadzonych przez PCPR w jednostkach pieczy zastępczej.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy, o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na beczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

 Aliqa Saron
Katarzyna Arendak
(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Marcin Pasek
.....
WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający kontrolę)